

GERDA VAN WAGENINGEN

De gouden ketting

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

De wind was schraal. In het park zat een tenger, jonge vrouw met haar chaperonne in het kille novemberzonnetje. ‘Vindt u het fijn om bij uw zuster te gaan wonen, mademoiselle Chevalier?’ Het Frans van het meisje was uitstekend.

De Parijse gouvernante keek haar glimlachend aan. ‘Ik ga terug naar mijn geboortestad, dat is zeker plezierig. Maar ik moet een nieuwe positie zoeken om in mijn onderhoud te voorzien.’

‘Of trouwen.’

‘Ja, of trouwen. Maar eerst breng ik jou naar je oom.’

De donkere ogen van het meisje versomberden. ‘Ik moet wel, nietwaar?’

‘Ja kind. Je oom is erg menslievend, dat hij jou in huis wil nemen.’

De negentienjarige knikte. Ze was bijzonder terneergeslagen door de gebeurtenissen van de laatste tijd. Haar vader had het zo bepaald in zijn testament, dat al jaren oud was. Er viel niets aan te veranderen. Een jonge vrouw kon nu eenmaal niet alleen wonen, al helemaal niet als ze geen huis of bezittingen had, en alles zou

verkocht moeten worden, want papa had meer schulden nagelaten dan bezittingen.

Ze was in het verleden zo nu en dan bij oom wezen logeren op zijn prachtige kasteel in Haamstede, dat verscholen lag in het duingebied van Schouwen-Duiveland. Vlak buiten de slotpoort lag het kleine, rustige dorp. De omgeving was schitterend en ze hield van de zee, al bleef het wennen aan de stilte voor iemand die in de stad geboren was en opgegroeid.

Bonne Versuylen verschikte wat aan haar zwarte japon. De rouwdracht zonder enige kant en franje, en zelfs zonder sieraden, maakte de jonge vrouw bleek en nog smaller dan ze al was. Oom was twee weken geleden vertrokken, kort na de begrafenis van papa, en gisteren teruggekomen om de nalatenschap van haar vader af te wikkelen en haar mee te nemen.

‘Kom, we moeten gaan. Je komt vast nog weleens terug in het park.’ De Franse gouvernante stond op.

Bonne keek naar een roodborstje en dacht er het hare van.

‘Hoe laat vertrekken we, mademoiselle?’

‘Over een uur, maar je oom wil je nog even zien. Hij moet blijven om de zaken van je vader

af te handelen en zijn koetsier zal hem later halen. De bagage is nu wel ingepakt.'

Bonne knikte. Zoveel was het niet. Het huis moest verkocht worden, net als de meubelen. Er waren alleen nog een paar sieraden van haar moeder en een foto van hen drieën, veel meer was er niet. Oom wist het niet, maar onder haar japon droeg ze een prachtige ketting met de met diamanten bezette hanger van haar moeder. Ze voelde zich daar wel schuldig over, maar van dit kostbare sieraad dat al zo lang in haar vaders familie was, kon ze eenvoudig geen afstand doen. Papa had de ketting op zijn trouwdag aan mama gegeven, maar deze had de ketting niet vaak gedragen. Eerst had mama zichzelf te jong gevonden om diamanten te dragen. Daarna was ze ziek geworden en maar zelden uitgegaan. Papa had de ketting op haar achttiende verjaardag aan Bonne gegeven met de uitdrukkelijke wens hem ooit, later, aan een dochter of zelfs kleindochter door te geven. Ze kon het eenvoudig niet over haar hart verkrijgen de ketting aan oom te geven, wetende dat hij die zonder enig gewetensbezwaar zou verkopen aan de hoogste bieder.

Nu was papa dood en zijn schulden waren hoog opgelopen. Zelfs de ketting zou bij lange

na niet voldoende zijn om de schulden af te lossen. Oom zou onverbiddelijk zijn. Het huis werd verkocht, ook dat was al drie generaties in de familie, een prachtig huis, maar het zou niet genoeg zijn. Oom vond zichzelf uiterst royaal, omdat hij zijn nicht onderdak zou verschaffen, zou zorgen dat ze een goede echtgenoot kreeg en de resterende schulden van haar vader zou voldoen.

Vooraf dat laatste zat Bonne erg hoog en daarom voelde ze zich wel schuldig over de gouden kettin, die ze onder haar kleren droeg in de hoop dat oom zich het sieraad eenvoudigweg niet zou herinneren. Ze maakte zich niet veel illusies over haar toekomst. Ze zuchtte en liep naast mademoiselle Chevalier terug naar huis.

Oom zou zonder meer proberen, haar zo snel mogelijk aan een rijke man uit te huwelijken om niet langer dan noodzakelijk voor haar te hoeven betalen. Dat was een akelig vooruitzicht, vond ze. Ze verkeerde allesbehalve in een benijdenswaardige positie als berooide jongedame, die afhankelijk was geworden van haar familie.

Mademoiselle Chevalier moest haar vergezellen. De reis vanuit Den Haag naar het afge-

legen eiland zou twee dagen in beslag nemen. Het had weinig zin om per spoortrein te reizen, want daarmee kwamen ze niet ver en met alle bagage was dat niet praktisch. Ze waren inmiddels bijna thuis. Ze moest een paar maal slikken om de opkomende tranen te bedwingen, toen ze naar het huis keek.

Binnen was het kil. Ze moest bij oom komen in het kantoor. Hij zat achter het bureau waar papa altijd had gezeten en had een stapel papieren voor zich.

‘Zo, Bonne, ga zitten.’

Gehoorzaam deed ze wat hij zei. Ze huiverde. Er brandde een vuur in de haard, maar de kamer bleef koud. De herfst van het jaar 1890 was kil en buitengewoon koud. Er moest gereisd worden nu dat nog kon.

‘Je zei me, dat je de secretaire van je moeder graag mee wilde nemen.’

‘Ja oom,’ antwoordde ze, veel gedweeër dan ze zich voelde. Ze mocht oom niet. Oom was hebzuchtig, had haar moeder altijd gezegd. Die had oom evenmin kunnen lijden. Haar mama, die altijd zo vrolijk was geweest, van wie ze haar donkere krullende haren en haar hazelnootbruine ogen had geërfd. Mama was een nicht geweest van oom, hun vaders waren

broers. Oom had altijd gevonden dat zijn nicht Elisabeth iemand van adel had moeten trouwen in plaats van een koopman. Nu zag je maar wat ervan kwam. Marie gestorven aan de tering; de koopman was zijn ondergang tegemoet gegaan en toen het faillissement onafwendbaar was geworden, had hij zich een kogel door de kop gejaagd. En nu mocht hij de boel verkopen om te proberen de schulden te betalen, en de verdere verantwoordelijkheid dragen voor het enige kind. Hij moest nu maar zien, dat hij de jonge vrouw aan een acceptabele man hielp, terwijl hij ook drie dochters van zichzelf had en een zoon bovendien, die zwak en ziekelijk was. Als het nichtje in goeden doen was geweest, was dat allemaal niet zo bezwaarlijk geweest. De jonker was een praktisch man. In deze tijd was het leven van een landedelman niet eenvoudig en het onderhoud van zijn eeuwenoude kasteel kostte handenvol geld. Gelukkig was hij verstandig getrouwd. Voor zijn kinderen zou dat eveneens moeten gelden.

Het was Bonne, of ze zijn gedachten glashelder kon lezen. Zwijgend keek ze de man aan, die nu haar voogd was en die voortaan zou beslissen wat goed voor haar was en wat niet. Ze beefde en enkele momenten voelde ze angst,

iets wat eigenlijk niet bij haar paste. Een flits van woede ging door haar heen. Woede ten opzichte van papa, omdat hij op zo'n manier een einde aan zijn leven had gemaakt. Iedereen sprak er schande van als ze dachten dat zij het niet kon horen.

Met moeite hield ze een zucht binnen.

'Je tante verwacht je. Er is een kamer voor je in orde gemaakt. Het meubelstuk zal ik naar Haamstede laten brengen, als je dat zo graag wilt houden.' Het was hem aan te zien dat hij zijn liefdadigheid wel erg groot vond.

Bonne boog het hoofd, voornamelijk om de opstandige blik te verbergen die in haar ogen verscheen. 'Dank u, oom. Later zal het prettig zijn, dat ik nog iets heb dat me aan mijn ouderlijk huis herinnert.'

'Hm.' Hij stak de brand in een dikke sigaar. 'Alles is gereed voor het vertrek, zeg dat maar tegen mademoiselle Chevalier.'

'Ja oom.'

'Mooi. Een goede reis dan maar, en denk erom, Bonne, dat je je gedraagt.'

Hij dacht aan haar moeder en schudde het hoofd. Zij dacht eveneens aan haar en vond dat ze keurig opgevoed was, zodat oom daar niet aan behoefde te twijfelen.

Meeuwen scheerden boven haar hoofd. Twee dagen had de reis geduurd, per koets en later per schip, daarna waren ze met een huurkoets verder gereisd over Schouwen-Duiveland. Bonne was moe en mademoiselle klaagde over de kou. Ze waren allebei blij toen ze de duinen zagen naderen. Nu waren ze uitgestapt en keek Bonne naar het slot, dat voortaan haar thuis zou zijn.

Vriendinnen in de stad hadden het interessant gevonden, dat ze een moeder had gehad die van adel was en dat haar oom een echt kasteel bewoonde. Bonne vond het kasteel mooi, maar de sfeer in het gezin van oom en tante had haar nooit aangestaan tijdens de schaarse keren dat ze er een paar dagen had gelogeed. Nu keek ze met heel andere ogen naar het oude huis.

Tante Amalia zeilde naar buiten met haar wijd uitstaande rok die voor Bonnes stadse begrippen al jaren geleden uit de mode was geraakt, maar op het platteland liep men altijd achter, had mama vaak gezegd. De kleuren van tantes japon waren fel. Haar gezicht stond strak. Tante was een strenge vrouw en ze was al evenmin blij met de zorg voor haar niet als haar echtgenoot. Bonne was een beetje bang voor haar,

maar wilde dat onder geen voorwaarde laten blijken. Ze gingen het huis binnen, de salon bleef gesloten, maar in de woonkamer kreeg ze thee. De nichten en de neef zaten braaf bij elkaar op twee sofa's. Ze keken Bonne afwach- tend aan. Clarissa was de oudste; zij was twin- tig jaar of zelfs nog een jaartje ouder. Daarna volgde Antoinette, die ongeveer van Bonnes leeftijd was en Isabella was met haar zestien jaren de jongste dochter. Alle drie de meisjes hadden het blonde haar en de blauwe ogen van hun vader, de twee oudste meisjes hadden eveneens zijn lange, robuuste lichaamsbouw. Alleen Isabella had het stevige en ronde van haar moeder en ze keek bovendien op precies dezelfde manier. Bonnes neef, Pierre, was ge- boren tussen Antoinette en Isabella in, hij was achttien, maar nog helemaal een kind. Pierre was een schriel ventje met een gebogen rug en een zwakke gezondheid; maar er was in ieder geval wel een stamhouder.

‘Zo, Bonne, je bent negentien, is het niet?’

‘Ja, tante Amalia.’

‘Waarom ben je dan nog niet getrouwd?’

‘Papa had nog niemand gevonden die ge- schikt was,’ antwoordde ze blozend. Er was slechts eenmaal een man om haar hand ko-